

ФИНАНСОВ МЕМОРАНДУМ¹

Европейската комисия, наричана по-долу за краткост **“КОМИСИЯТА”**, действаща за и от името на Европейската общност, наричана по-надолу **“ОБЩНОСТТА”**,

от една страна и

Правителството на Република България, наричано по-надолу **“ПОЛУЧАТЕЛ”**,

от друга страна,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

Мярката, спомената в чл.1 по-долу, ще бъде изпълнявана и финансирана с бюджетни средства на ОБЩНОСТТА в съответствие с условията, предвидени в този Меморандум. Техническата, правната и административна рамка, в която мярката, посочена в чл.1 по-долу ще бъде изпълнявана, е описана в “Общите условия”, приложени към Рамковото споразумение между КОМИСИЯТА и СТРАНАТА-ПОЛУЧАТЕЛ, и допълнена от разпоредбите на този Меморандум и анекса “Специални разпоредби” към него.

ЧЛЕН 1 – ЕСТЕСТВО И ПРЕДМЕТ

Като част от програмата си за помощи ОБЩНОСТТА ще подпомогне финансирането на следната МЯРКА:

Номер на програмата:

BG 2004/016-715

Заглавие:

Програма ФАР за трансгранично сътрудничество между България и Турция за 2004 г.

Срок на действие:

до 30 ноември 2006 г.

ЧЛЕН 2 – АНГАЖИМЕНТ НА ОБЩНОСТТА

Финансовото участие на ОБЩНОСТТА се определя на максимум **3 млн. евро**, наричано по-долу за краткост **“ПОМОЩ НА ЕО (Европейската общност)”**.

ЧЛЕН 3 – ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ И ИЗТИЧАНЕ СРОКА НА ДЕЙСТВИЕ

За настоящата МЯРКА, ПОМОЩТА НА ЕО ще бъде валидна за договаряне **до 30 ноември 2006 г.** при условията на този Меморандум. Всички договори следва да бъдат подписани до тази дата. Тази част от средствата от ПОМОЩТА НА ЕО, която не е договорена, няма да бъде предоставена. Крайният срок за

---

¹ Структурата на Финансовия меморандум е както следва: 1. заглавни страници, където се споменават съответната държава, сума и отговорна институция; 2. Рамково споразумение, включително Приложение А и Б, Приложение В – Специални условия (текстът на приетото Финансово предложение, който започва с Описание и цели и по-нататък), и Приложение Г – “Прозрачност и публичност”.

усвояване на ПОМОЩТА е **30 ноември 2007 г.** с изключение на проект BG 2004/016-715.01 “Път I-9 /Е-87/ Строителство на път Малко Търново до граничен пункт с Турция, включително околновръстен път при Малко Търново”, при които крайният срок за усвояване е **30 ноември 2009 г.**

КОМИСИЯТА може, при изключителни обстоятелства, да разреши съответно увеличаване на периода за договаряне или срока за извършване на разплащанията, при условие че това е поискано в разумен срок и е аргументирано от ПОЛУЧАТЕЛЯ. Периодът за договаряне на проектите за изпълнение по тази програма в никакъв случай не може да надвишава три години от датата на подписване на Финансовия меморандум (чл. 166, ал. 2 ФР). Бюджетни ангажименти, по които не са направени разплащания през трите години, считано от датата на официалното подписване, ще бъдат отменяни (чл. 77, ал. 3 ФР).

Този Меморандум престава да бъде в сила с изтичането на срока за разплащане на ПОМОЩТА. Всички средства, които не са изразходвани, трябва да бъдат върнати на Комисията.

ЧЛЕН 4 – АДРЕСИ

Кореспонденцията, свързана с изпълнението на МЯРКАТА, в която се посочва номера и наименованието на МЯРКАТА следва да се изпраща както следва:

За ОБЩНОСТТА:

Делегация на Европейската комисия в България
ул. “Московска” № 9
п.к. 668
1000 София
България
Тел.: (+359 2) 933 5252
Факс: (+359 2) 933 5233

За ПОЛУЧАТЕЛЯ:

г-н Милен Велчев
Министър на финансите
ул. “Раковски” № 102
1040 София
България

ЧЛЕН 5 – БРОЙ ОРИГИНАЛНИ КОПИЯ

Този Меморандум е съставен в два еднакви екземпляра на английски език.

ЧЛЕН 6 – ВЛИЗАНЕ В СИЛА

Този Меморандум влиза в сила на датата, на която бъде подписан и от двете страни. Никакви разходи, направени преди тази дата, няма да се покриват от ПОМОЩТА НА ЕО.

Приложенията са неразделна част от този Меморандум.

Изготвен в .....

Изготвен в .....

Дата

Дата

За ПОЛУЧАТЕЛЯ

За ОБЩНОСТТА

.....
.....

.....
.....

Приложение 1

Рамково споразумение (с неговите Приложения А и Б)

Приложение 2

Специални условия (Приложение В)

Приложение 3

Прозрачност и публичност (Приложение Г)

ПРИЛОЖЕНИЕ “В” КЪМ ФИНАНСОВИЯ МЕМОРАНДУМ

СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ

1. ОБЩИ ЦЕЛИ, ОПИСАНИЕ И УСЛОВИЯ

1.1. Общи цели на програмата

- Да развие добросъседството и стабилността в граничните райони в Централна и Източна Европа, чрез финансиране на проекти, които ще донесат осезаеми ползи за регионите и общностите от двете страни на границата;
- Да развие сътрудничеството между граничните райони в двете страни, подпомагайки тези региони да преодолеят специфичните проблеми за развитие, които могат да възникнат от тяхното положение в рамките на националните икономики, в интерес на местното население и по начин, съвместим с опазването на околната среда;
- Да подкрепи създаването и по-нататъшното развитие на мрежите за сътрудничество от всяка страна на границата и да установи връзки между тези и по-широките мрежи на Общността.

1.2. Специфични цели на проекта

- Да улесни движението на стоки и хора като подобри **транспортната инфраструктура и достъпността** до граничните пунктове, конкретно чрез строителство на път от Малко Търново до граничния пункт с Турция, включително околновръстен път при Малко Търново.
- Да улесни **трансграничното сътрудничество между местните жители и институции** в областта на икономическото развитие, културния обмен, туризма, околната среда чрез продължаване на Съвместния фонд за малки проекти.

1.3. Описание на програмата

Програмата беше проектирана на базата на двустранни контакти между България и Турция и одобрена на заседанието на Съвместния комитет за сътрудничество в Анкара на 31 март 2004.

Приоритет 1: Подобряване на трансграничната инфраструктура

ФАР BG 2004/016-715.01: “Път I-9 (E-87) Строителство на път от Малко Търново до граничен пункт с Турция, включително околновръстен път при Малко Търново” (2.5 MEUR)

Пътният участък се намира на около 80 км. южно от Бургас. Гр. Малко Търново е център на община, населена с около 3 000 души. Понастоящем част от

околовръстният път на гр. Малко Търново (от км. 0 до км. 2+732) е в строителство, финансирано от държавния бюджет и ще бъде завършено до края на 2004 г.

По-конкретно, предложеният проект осигурява строителството на нов път от гр. Малко Търново до българо-турската граница с дължина от 3,532 км. (от км. 364+134 до км. 367+666) и строителството на околовръстен път при Малко Търново с дължина 0,452 км (от км. 2+732 до км. 3+184).

Съществува работен проект, изготвен през 2000 г. На 10.06.2002 г. Министерството на околната среда и водите потвърди решението по доклад за ОВОС No 6-2/1999, изготвен на базата на предварителното проучване. Решението позволява строителство и ползване на обекта.

Работният проект предвижда строителство на трета лента за тежкотоварни превозни средства на целия път. Ширината на пътя е 10,50/12,50, максималният надлъжен наклон – 5 %, напречният наклон – 2,5 %. Проектът включва строителство на 17 канала, 8 бетонови подпорни стени, 1 голяма конструкция – мост (L = 4x18 м) на км. 365+250, 1 кръстовище (с три клона) на км. 3+184=364+134, което ще направи връзка между околовръстният път при Малко Търново и път I-9 по посока на Царево. На базата на работния проект беше изготвен парцелен план, необходим за отчуждаване на земята.

Новопостроеният подходен път с дължина от 3,532 км. и **околовръстният път при Малко Търново** с дължина от 0,452 км. ще облекчат натоварения трафик между България и Турция през съществуващия граничен пункт при Малко Търново и по този начин ще намалят изолацията на граничните райони, ще насърчат инвестициите и трансграничната търговия, ще спомогнат за засилването на развитието на местното и на националното икономическо сътрудничество.

Приоритет 3 – Мерки “хора за хора”

ФАР BG-2004/016-715.02: Мерки “хора за хора” (0.500 MEUR)
--

Предложеният проект за Съвместен фонд за малки проекти (СФМП) ще подпомага ключовите цели на турско-българската програма за трансгранично сътрудничество, а именно да помогне на граничните региони да преодолеят специфичните проблеми за развитие, произтичащи от относителната им изолираност в рамките на националната икономика. Мерките “хора за хора” са насочени към подкрепа за установяване или по-нататъшно развитие на устойчиви мрежи за сътрудничество между местните и регионални заинтересовани лица и организации в граничния регион, за повишаване на способностите на човешкия ресурс и институциите за сътрудничество и участие в бъдещи програми за развитие.

СФМП подпомага създаването и развитието на мрежи за сътрудничество от двете страни на границата и изграждането на връзки между тези и по-широките мрежи на ЕС. СФМП ще подпомага изпълнението на малки неинвестиционни трансгранични дейности. Фондът ще финансира избрани малки проекти от типа “хора за хора”, (проекти изцяло установени в българския граничен район, или

съвместни българо-турски проекти, подпомогнати от българския СФМП). Грантове ще бъдат предоставяни само за проекти, чиито непосредствени цели нямат търговски характер и не целят печалба. Ще бъдат насърчавани особено съвместни проекти, съфинансирани съвместно от българските и турските партньори. Проекти, които съставляват част от цялостна стратегия за развитие на регион/град/община също ще имат приоритетност. В поканата за участие ще бъдат посочени следните приоритетни сфери: икономическо развитие, туризъм, културен обмен и изграждане на капацитет на местно ниво.

Кандидатите по проекти в много случаи ще имат нужда от сериозна помощ за разработване на проекта. Обучение и информационни семинари могат да бъдат организирани за информиране и подготовка на потенциални участници, по този начин осигурявайки прозрачност и стимулирайки представянето на качествени предложения за проекти. Секретариатът назначава експерт, който да посети бъдещите участници и да им окаже съдействие, особено по отношение на определяне на стойността на проекта.

СФМП е създаден, за да осигури общо 500 000 евро по ФАР от всяка страна на границата. До 7 % от финансирането по ФАР (не повече от 35 000 евро за държава) може да се използва за разходи, свързани с изготвянето, подбора, оценката и мониторинга на помощта.

Необходимо е съфинансиране, и то ще бъде един от критериите за допустимост на проектите. Минималното съфинансиране трябва да бъде 10% от стойността на всеки малък неинвестиционен проект. Проекти, вече частично финансирани от друга програма на ЕС, не могат да получават помощ по тази програма ФАР.

1.4. Извлечени поуки

Опитът с изпълнението на Програма ФАР-ТГС в предишните години и оценката са довели до няколко общи поуки. Те са отразени в изготвянето и изпълнението на Програмата ФАР за трансгранично сътрудничество между България и Турция за 2004 г. Най-важните поуки се отнасят до ограниченията върху българския административен капацитет като цяло в много от министерствата и агенциите и по-конкретно в министерството, действащо като Изпълнителна агенция. Средносрочните до дългосрочни усилия за засилване на този капацитет са вече в ход и са включени в Програма ФАР 2004, като междуременно са предприети и допълнителни мерки. Те включват усилия за подпомагане на хоризонталната реформа в публичната администрация, ограничаване на броя на грантовите схеми, тъй като те внасят допълнителна тежест за административния капацитет, избягване на сложни многоетапни договаряния и увеличаване на неразпределения резерв за институционално изграждане. Друга ключова поука е, че успехът на проектите по ФАР зависи от приемствеността, както при служителите на високите нива, така и при тези на оперативно ниво. В допълнение на условията при съгласуване на проектите, този въпрос е разгледан и в контекста на реформата и засилването на публичния сектор, например чрез въвеждане на законови условия и гаранции за държавните служители за избягване на политически мотивирани смени на служители.

По-конкретни поуки, свързани с отделни сектори, също са взети предвид в документите по отделните проекти.

1.5. Общи програмни условия

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и правителството на Република България, Националният координатор на помощта трябва да докаже на Комисията, че е предприел съответните стъпки за осигуряване на подходящ персонал в Националния фонд, Централното звено за финансиране и договаряне, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, други изпълнителни агенции и звена по управление на проектите, които участват в осъществяването на тази програма.

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и правителството на Република България, Националният координатор на помощта трябва да потвърди наличността на национално съфинансиране, посочено във всеки проектен фиш, както и условията за съчетаване на финансирането по ФАР и националното съфинансиране при сключване на договори по проектите.

Всеки проект, включващ доставката на оборудване и строителни работи, изисква национално съфинансиране, както е посочено в съответния проектен фиш. Ако общата стойност на това оборудване или строителни работи е по-малка от предвидената във фиша сума, стойността на помощта по ФАР ще бъде намалена, за да се запазят непроменени съответните пропорции между финансирането по ФАР и националното съфинансиране, посочени във фиша. Ако общата стойност е по-голяма от сумата, предвидена във фиша, допълнителното финансиране трябва да бъде осигурено чрез допълнително национално съфинансиране.

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и правителството на Република България, Националният координатор на помощта трябва да докаже на Комисията, че проектите на туининг договори, заданията и техническите спецификации са правилно подготвени и позволяват всеки проект да стартира незабавно.

Всички инвестиционни проекти, за които, според правилата, изложени в Директива 85/337/СЕЕ, изм. с Директива 97/11, се изисква ОВОС, подлежат на такава оценка. Ако Директивата все още не е напълно транспонирана, процедурата трябва да е подобна на описаната такава в горепосочената Директива.

Всички инвестиционни проекти трябва да се изпълняват според съответното екологично законодателство на Общността. Проектните фишове трябва да съдържат специални клаузи за спазване на съответното законодателство на ЕС в областта на околната среда според типа дейност, която ще се извършва по всеки инвестиционен проект.

Други специфични условия са описани във всеки проектен фиш.

2. БЮДЖЕТ

2.1. Финансова таблица

Програма ФАР за трансгранично сътрудничество между България и Турция за 2004 г. (М€)

Проект	Институционално изграждане	Инвестиции	Общо ФАР	МФИ	ОБЩО
Транспортна инфраструктура					
Път I-9 (E-87) Строителство на път от Малко Търново до граничния пункт с Турция, вкл. околоръстен път при Малко Търново		2,5	2,5	0	2,5
Хора за хора					
Хора за хора	0,5		0,5	0	0,5
ОБЩО	0,5	2,5	3,0	0	3,0

(Разпределението на стойностите по бюджетни линии е индикативно в границите по чл. 5 от МР за създаване на НФ)

2.2. Принципи на съфинансиране

В съответствие с Насоките по програма ФАР, всички инвестиционни проекти, финансирани по ФАР, трябва да получават съфинансиране от националния бюджет.

Подкрепата от Общността може да обхваща до 75 % от общите допустими обществени разходи. Данъците не са елемент, допустим за съфинансиране.

Съфинансирането за проекти за институционално изграждане се осигурява от страната-бенефициент, която поема определени инфраструктурни и оперативни разходи, чрез финансиране на човешки и други ресурси, необходими за ефективното и ефикасно усвояване на средствата по ФАР.

3. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ АГЕНЦИИ

Изпълнителна агенция, отговорна за програмите за трансгранично сътрудничество, ще бъде Изпълнителната агенция ФАР-ТГС в Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

4. МЕРКИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО

4.1. Метод на изпълнение

Изпълнението на програмата ще следва чл.53 (1) б (втора алтернатива) от Финансовия регламент².

² Регламент на Съвета (ЕС, Euratom) 1605/2002 от 25 юни 2002; OJ L 248; 16.9.2002; стр.1

Страната-бенефициент ще осигури условията, описани в чл. 164 (1) (а) - (е) от Финансовия регламент, да бъдат трайно изпълнени. Комисията си запазва правото да предприеме необходими мерки, включително спиране на помощта, ако прецени, че условията не са налице.

Преди акредитацията на Изпълнителните агенции, предвидена в чл. 12 (2) от Регламент 1266/1999³, изборът на проекти, провеждането на търгове и договарянето на средства от страната-бенефициент ще бъдат обект на предварително одобрение от страна на Комисията.

4.2. Тръжни процедури

Тръжните процедури ще следват правилата в Част 2, Раздел IV от Финансовия регламент и част 5 от Правилата за изпълнение⁴, както и Решение на Комисията SEC (2003) 387/2⁵.

Договарящите институции следва също така да спазват процедурните насоки и стандартните бланки и модели, заложен в "Практическото ръководство за договорните процедури, финансирани от общия бюджет на ЕК в контекста на външната помощ", както е публикуван на Интернет-страницата на EuropeAid⁶ към датата на старта на съответната тръжна процедура.

В съответствие на чл. 164 от Финансовия регламент, Комисията може да реши да предостави на договарящите институции отговорности, свързани с децентрализирано управление на тръжните процедури в съответствие с процедури и насоки, които транспонират директиви за обществени поръчки на Европейския съюз.

4.3. Принципи на тръжни процедури за грантови схеми

За грантовите схеми в областта на икономическото и социално сближаване точните правила за изпълнението ще бъдат определени в съответните проектни фишове съгласно следните принципи:

Процедурите и форматите, които ще се използват при прилагането на схемите и възлагането на договорите, ще следват разпоредбите на правилата за Външна помощ на ЕК. По-конкретно, ще бъде отделено необходимото внимание на процеса на избор на печеливши проекти.

Отделните грантове ще се отпускат в съответствие с правилата в глава 6 от Практическото ръководство, следвайки принципите на децентрализирано управление на Програма ФАР. Предварително одобрение на Делегацията на Европейската комисия в София ще е задължително преди акредитацията по Разширената децентрализирана система за изпълнение.

---

³ Регламент на Съвета (ЕС) 1266/1999 от 21 юни 1999; OJ L 161; 26.6.1999; стр. 68

⁴ Регламент на Комисията (ЕС, Euratom) 2342/2002 от 23 декември 2002; OJ L 357; 31.12.2002; стр. 1

⁵ Решение на Комисията SEC (2003) 387/2 за общите условия за договори за услуги, доставки и строителство финансирани от общия бюджет на ЕС в процеса на сътрудничество с трети страни, приет на 25 март 2003 г.

⁶ Настоящ адрес: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Компетентният Ръководител на програма, по която се финансира грантова схема, трябва да запази своите отговорности по договарянето и финансирането при изпълнението на схемите. В частност, Ръководителят на програма трябва официално да одобри обява за участие в конкурс, апликационни форми, критерии за оценка, както и процеса на избиране и резултатите. Ръководителят на програма трябва също да подпише грантовите договори с бенефициентите и да осигури адекватно наблюдение и финансов контрол под своя отговорност. С тази уговорка, управлението на схемите може да бъде децентрализирано от Ръководителя на програма и предоставено на подходящи звена на секторно или регионално ниво.

Осъществяването на избраните проекти чрез извършване на строителни работи, доставки и услуги, които ще се превъзлагат от крайните бенефициенти на индивидуалните грантове, ще бъдат обект на тръжните правила на ЕК за Външна помощ към момента на изпълнението на гранта. Делегацията на Европейската комисия, след положителна оценка на капацитета на Изпълнителната агенция да управлява схемите финансово и административно по един добър и ефикасен начин⁷, може да отмени предварителното одобряване върху процеса на превъзлагане от страна на получателите на индивидуални грантове. Детайлни правила за ролята на Делегацията в горепосочения етап от договаряне на средствата ще се конкретизират по подходящ начин, чрез кореспонденция между Делегацията и националните власти, веднага след реализирането на горепосочената оценка.

Грантовите схеми не трябва да включват проекти, за които приносът на ФАР е повече от 2 млн. евро и по-малко от 50 000 евро. Тази долна граница може да бъде отменена в резултат на гореспоменатата оценка на капацитета на ИА да дава гаранции за правилно финансово управление. Долната граница не се прилага в случаите на неправителствени организации.

Финансовите ангажименти по отношение на ФАР ще се изпълняват от датата на подписване на грантовите договори от компетентния Ръководител на програма. Проектите трябва да бъдат напълно завършени преди изтичане на крайните срокове на съответния Финансов меморандум.

4.4. Принципи за изпълнение на туининг проекти

Сумите, определени за туининг проекти ще покрият допустимите разходи (както са посочени в правилата, отнасящи се за туининг) за прилагане на работния план, съгласуван между страните-партньорки.

Допустимите разходи могат да включват разходи, направени от избраната страна-членка по време на подготовката на споразумението за туининг в периода между подписването на Финансовия меморандум и последното известие за финансово одобрение на споразумението.

4.5. Фонд за малки проекти

Фондът за малки проекти ще финансира проекти на стойност под 50 000 евро (финансиране по ФАР). Той няма да включва инвестиции, освен малки инфраструктури, които не генерират съществени нетни приходи.

---

⁷ Виж част 11 и Приложение 4 от Наръчника за програмиране по ФАР 2004 г.

При Фонда за малки проекти по ТГС, до 7 % от финансирането по ФАР могат да се използват за разходи, свързани с подготовката, подбора, оценката и мониторинга на помощта.

5. УПРАВЛЕНИЕ НА ПОМОЩТА

5.1. Управление на проектите

5.1.1. Отговорности

Националният координатор на помощта (НКП) ще носи пълна отговорност за програмирането и мониторинга на програмите по ФАР.

Националният ръководител (НР) и НКП и носят обща отговорност за координацията между ФАР (включително ФАР/ТГС), ИСПА и САПАРД, както и Структурните и Кохезионния фонд.

Националният ръководител и Ръководителите на програми (РП) трябва да направят необходимото, така че програмите да се изпълняват съгласно процедурите, заложи в инструкциите на Комисията. Същите следва да осигурят и всички необходими договори за изпълнение на Финансовия меморандум да бъдат сключени в съответствие с правилата и стандартните документи за Външна помощ, които са в сила по време на изпълнението на проектите, както и в съответствие с правилата на Европейския съюз относно държавните помощи.

5.1.2. Размери на проектите

Всички проекти ще имат стойност по-голяма от 2 млн. евро, с изключение на тези, които са за мерки “хора за хора” (BG 2004/016-715.02), където съответното българско министерство не би могло да усвои 2 млн. евро.

5.1.3. Краен срок за сключване и изпълнение на договорите; краен срок за програмиране

- (1) Всички договори трябва да се сключат до 30 ноември 2006 г.
- (2) Изпълнението на всички договори трябва да приключи до 30 ноември 2007 г.

При следния по-сложен проект, обаче, изпълнението на договорите трябва да приключи не по-късно до 30 ноември 2009 г.:

BG 2004/016-715.01 “Път I-9 /E-87/ Строителство на път от Малко Търново до граничния пункт с Турция, включително околоръстен път при Малко Търново”.

Основанието за това е свързано с нуждата да се отчетат времетраенето на строителните работи (невъзможността да се работи за няколко месеца през зимата) и едногодишният гаранционен период след приключване на строителството.

- (3) При децентрализираната система за изпълнение пълното тръжно досие трябва да бъде предадено в Делегацията за одобрение не по-късно от 31 май 2006 г. В случай на неспазване на срока, страната-бенефициент докладва на Съвместния комитет за наблюдение, който може да препоръча реалокация на средства в съответствие с чл. 5 от Меморандума за разбирателство за създаване на Национален фонд.

5.1.4. Оценка на въздействието върху околната среда и опазване на природата

Процедурите за оценка на въздействието върху околната среда, както е заложено в ЕІА-директива⁸, са напълно приложими за всички инвестиционни проекти, изпълнявани по програма ФАР. Ако ЕІА-директивата все още не е напълно транспонирана, процедурите трябва да са сходни на тези, установени в горепосочената директива. Ако един проект попада в рамките на анекс 1 или анекс 2 на ЕІА-директивата, провеждането на процедура в съответствие с Директивата трябва да бъде документирано⁹.

Ако съществува вероятност изпълнението на проекта да окаже въздействие върху природен резерват, трябва да бъде извършена и документирана¹⁰ подходяща оценка според член 6 от Директивата за хабитатите.

Всички инвестиционни проекти трябва да бъдат изпълнени в съответствие с действащото екологично законодателство. Проектните фишове трябва да съдържат специфични клаузи за съответствие с европейското законодателство в областта на околната среда, според вида дейност, която се провежда в рамките на всеки инвестиционен проект.

5.2. Финансово управление

5.2.1. Принципи и отговорности

Националният фонд (НФ) в Министерството на финансите, ръководен от Националния ръководител ще упражнява надзор върху финансовото управление на Програмата и ще бъде отговорен за докладване пред Европейската комисия. Националният ръководител носи пълна отговорност за финансовото управление и финансовата отчетност на средствата по ФАР до приключване на Програмата. Националният ръководител трябва да гарантира, че правилата, регламентите и процедурите на ФАР, отнасящи се до докладване и финансово управление се спазват и че е налице функционираща информационна система за проектите.

⁸ DIR 85/337/ЕЕС; OJ L 175/40; 5.7.1985; изменена

⁹ в Анекс ЕІА към съответния инвестиционен проектен фиш

¹⁰ в Анекс за съхраняване на природата към съответния инвестиционен проектен фиш

Комисията ще преведе средства на Националния фонд в съответствие с Меморандума за разбирателство, подписан между Комисията и правителството на Република България през декември 1998 г.

Средствата ще бъдат прехвърлени след искане от страна на Националния ръководител в отделна банкова сметка, деноминирана в евро, която ще бъде открита и обслужвана от Националния фонд в Централната банка или в гарантирана от Правителството банкова сметка. По принцип всички банкови сметки носят лихва. Лихвата се реинвестира в програмата.

5.2.2. Трансфер на средства към Национален фонд

Първо плащане¹¹ до 20 % от средствата, които ще се управляват на местно ниво¹², ще бъдат преведени на Националния фонд след подписването на Финансовия меморандум и Финансовите споразумения между Националния фонд и Изпълнителните агенции и Централното звено за финансиране и договаряне. Освен това, Националният ръководител трябва да предостави на Комисията списък с назначените Ръководители на програма, както и описание на съществуващата система, наблягайки на потока от информация между Националния фонд и Изпълнителните агенции, Централното звено за финансиране и договаряне и начина, по който ще се осъществят плащанията между тях.

Две допълнителни плащания¹³ ще бъдат извършени в размер до 30 % от средствата, които ще се управляват на местно ниво¹⁴. Второто плащане ще бъде задействано, когато 5 % от бюджета¹⁵ са вече изплатени от Изпълнителните агенции и Централното звено за финансиране и договаряне. Третото плащане може да бъде поискано, когато 35 %¹⁶ от целия бюджет са вече изплатени.

Последното четвърто плащане ще бъде осъществено, когато 70 % от целия бюджет¹⁷ са вече изплатени и всички договори са сключени.

По изключение, Националният ръководител може да поиска по-голям от съгласувания процент на средствата, когато това може да бъде обосновано от прогнозен паричен поток, който да показва, че предвиденият паричен поток за периода ще надхвърли прогнозирания процент. В случаите, когато общата сума от средствата депозирани в Националния фонд, Изпълнителните агенции и Централното звено за финансиране и договаряне превишават 15 % от общия бюджет на програмата, Комисията може по изключение да отпусне плащане, ако Националният ръководител предостави доказателства, че договорните задължения не могат да бъдат изпълнени без това плащане.

---

¹¹ Представлява предварително финансиране, както е указано в чл 105 (1) в Правилата за изпълнение на Финансовия регламент

¹² Изключват се сумите предвидени за Програми на Общността

¹³ Представляват предварително финансиране, както е указано в чл 105 (1) в Правилата за изпълнение на Финансовия регламент

¹⁴ Изключват се сумите предвидени за Програми на Общността

¹⁵ Изключват се сумите предвидени за Програми на Общността

¹⁶ Изключват се сумите предвидени за Програми на Общността

¹⁷ Изключват се сумите предвидени за Програми на Общността

5.2.3. Трансфер на средства от Национален фонд към Изпълнителните агенции

Националният фонд ще превежда средства на Изпълнителните агенции, включително и на Централното звено за финансиране и договаряне в съответствие с Финансовите споразумения, подписани между Националния фонд и Изпълнителните агенции и Централното звено за финансиране и договаряне. Банкови сметки за под-програми ще бъдат открити на името на съответната Изпълнителна агенция/Централното звено за финансиране и договаряне, отговорни за финансовото управление на под-програмата във връзка с чл. 13 от Меморандума за разбирателство за създаването на Национален фонд.

Доколкото Програмата следва децентрализираната система за изпълнение, всяко отделно Финансово споразумение трябва да бъде подписано предварително от Европейската Комисия. Когато Националният фонд е сам по себе си и разплащателен орган за Изпълнителната агенция и Централното звено за финансиране и договаряне, няма да има преводи на фондове от Националния фонд до Изпълнителната агенция/Централното звено за финансиране и договаряне. Всяка от Изпълнителните агенция и Централното звено за финансиране и договаряне трябва да бъдат управлявана от Ръководител програма (РП), назначен от Националния ръководител, след консултация с НКП. РП ще бъде отговорен за всички операции, проведени от съответната Изпълнителна агенция/Централното звено за финансиране и договаряне.

5.2.4. Трансфер на средства към НФ за участие в Агенции и Програми на Общността

Не е приложимо

5.2.5. Плащания към други международни организации в случаи на съвместно управление или пряко финансиране

Не е приложимо

5.2.6. Плащания в случаите на клаузи за задържане на средства

При тези договори, които съдържат клаузи за задържане на средства (напр. за гаранционен период) по договора, общата сума от средствата по договорите (както е изчислена от Ръководителя на програма и установена от Комисията) ще се изплаща на Изпълнителната агенция преди крайния срок за приключване на програмата. Изпълнителната агенция поема пълна отговорност за депозиране на средствата преди последното плащане, както и за гарантиране, че средствата ще

бъдат използвани за плащания, свързани с клаузите по договора по предназначение свързано с клаузи за задържане на средства.

Изпълнителната агенция допълнително поема пълна отговорност спрямо изпълнителите, че ще изпълни задълженията, свързани с клаузите за задържане на средства. Средствата, които не са изплатени на изпълнителите след извършване на окончателните плащания, ще бъдат върнати обратно на Комисията.

5.2.7. Приключване на плащанията и осчетоводяване

Не по-късно от 8 месеца след приключване на изпълнението на договорите, Националният фонд представя окончателна декларация за изразходваните средства и атестация относно редовността, точността и истинността на преведените плащания. Крайният заверен разход трябва на този етап да съответства на първоначалната сума по договора, намалена с удържките и спестяванията, съгласувани с изпълнителя в процеса на изпълнение на договора. Това също трябва да изравни направени плащания плюс всякакви висящи суми, по сметката за задържани средства.

Ако плащанията, получени от Комисията надхвърлят крайния заверен разход, Националният фонд връща на Комисията надвишаването на сумата при предаването на окончателната декларация за изразходваните средства. Ако има висящи плащания (с изключение на средства по клаузите за задържане на средства по договора), НФ трябва да обоснове и прогнозира финализирането на плащанията. НФ докладва на тримесечие за средствата по клаузите за задържане на средства и на висящите плащания. Ако те не са изплатени на изпълнителя, се връщат на Комисията.

След оценка на окончателната декларация, Комисията преценява дали да изключи някой разход от плащанията на ЕС, ако той не е съобразен с правилата на ЕС.

Резултатите от проверките на Комисията и нейните заключения относно това дали да се изключат плащания се съобщават в писмен вид на НФ, който има един месец срок да отговори също в писмена форма.

Ако не се стигне до съгласие в едномесечен срок от получаването на отговора на НФ, Комисията решава и установява плащанията, които следва да бъдат изключени, вземайки под внимание най-вече установената степен на несъобразност, естеството и сериозността на нарушението, както и финансовите щети, претърпени от Комисията.

Следвайки взетото решение за плащанията, които следва да бъдат изключени, недопустимият разход се възстановява, без това да се отрази на мерките спрямо нарушенията и последващите финансови компенсации в съответствие с правилата на ЕС.

6. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Изпълнението на проектите ще бъде наблюдавано от Съвместен комитет за наблюдение (СКН). Той включва Националния ръководител (НР), Националния координатор на помощта (НКП) и службите на Комисията. СКН ще провежда срещи поне веднъж годишно, за да прави преглед на всички програми, финансирани от ФАР, с оглед проследяване на тяхното развитие за постигане

на целите, залегнали във Финансовия меморандум и Партньорството за присъединяване. СКН може да препоръча смяна на приоритетите и/или преразпределение на средствата по ФАР. Освен това, СКН ще прави преглед веднъж годишно на напредъка на всички програми, подкрепяни чрез предприсъединителни инструменти на ЕС (ФАР, ИСПА и САПАРД).

За Програма ФАР, СКН ще бъде подпомаган от Секторни под-комитети за наблюдение (СПКН), които ще включват Националния координатор на помощта, Ръководителя програма за всяка Изпълнителна агенция (и където е приложимо - за Централното звено за финансиране и договаряне) и службите на Комисията. СПКН ще прави детайлен преглед на напредъка на всяка програма, включително нейните компоненти и договори, събрани от СКН в подходящи сектори за наблюдение. Всеки сектор ще бъде наблюдаван от един СПКН на базата на редовни доклади за наблюдение, изготвяни от Изпълнителната агенция и междинни оценки, изготвени от независими оценители. СПКН ще представя препоръки върху аспекти на управлението и изготвянето на проекти, осигурявайки тяхното изпълнение. СПКН ще докладва на СКН, на който ще предоставя цялостни, подробни доклади за всички програми, финансирани по ФАР в съответния сектор.

Службите на Комисията ще осигурят изготвянето на последваща оценка след приключване на програмата.

7. ОДИТ, ФИНАНСОВ КОНТРОЛ, МЕРКИ ПРОТИВ ИЗМАМИ, ПРЕВАНТИВНИ И КОРЕКТИВНИ ДЕЙСТВИЯ

7.1. Супервизия и финансов контрол от страна на Комисията и Европейската сметна палата

Всички финансови меморандуми, както и произтичащите договори са предмет на надзор и финансов контрол от Комисията (включително и от Европейския офис за борба с измамите) и одити от Европейската сметна палата. Докато разширената децентрализирана система за изпълнение все още не е налице в Изпълнителните агенции на страната-бенефициент, ще се извършва предварителна проверка на търговете и договарянето от страна на Делегацията в страната-бенефициент.

За осигуряване на ефективна защита на финансовите интереси на Общността, Комисията (включително и Европейския офис за борба с измамите) може да проведе проверки на място и инспекции съгласно процедурите, предвидени в Регламент 2185/96¹⁸ на Общността (Евроатом, ЕС).

Гореописаните проверки и одити са приложими спрямо всички изпълнители и подизпълнители, които са получили средства на Общността. Без да се намаляват

---

¹⁸ Регламент на Общността (Евроатом, ЕС) 2185/96 от 11 ноември 1996 г., OJ L 292; 15.11.1996 г.; стр. 2

отговорностите на Комисията и Сметната палата на ЕС¹⁹, сметките и операциите на Националния фонд и, където е приложимо, на Централното звено за финансиране и договаряне, както и на всички съответни Изпълнителни агенции, могат да бъдат проверявани по преценка на Комисията от самата Комисия, или от външни одитори, наети от Комисията.

7.2. Задължения на страната- бенефициент

7.2.1. Одит и финансов контрол

С оглед осигуряване на добро финансово управление на средствата от ФАР, страната-бенефициент трябва да има система за управление и контрол на помощта в съответствие с общоприетите основни принципи и стандарти. Тази система трябва да покрива изискванията на чл. 164 от Финансовия регламент и в частност адекватно да осигурява коректност, редовност и допустимост на исканията за подкрепа от Общността.

Системата за управление и контрол на страната-бенефициент трябва да осигурява достатъчно проследяване на одитната пътека, както е посочено в чл. 7 (2) на регламент 438/2001²⁰.

Компетентните национални финансови и контролиращи власти ще провеждат съответстващ финансов контрол на всички институции, свързани с изпълнението на програмата.

Всяка година до Комисията ще бъдат изпращани план за одит, обобщение на резултатите и препоръките от проведените одити, както и заключения от изпълнението на препоръки от минали одити. Докладите от одита ще бъдат на разположение на Комисията.

7.2.2. Превантивни мерки

Страната-бенефициент трябва да предприеме всички необходими мерки за предотвратяване и противодействие на активните и пасивни корупционни²¹ практики във всеки етап на тръжната процедура или при предоставяне на грант, както и по време на изпълнение на програмата.

---

¹⁹ както се посочва в Общите условия свързани с Финансовия меморандум приложен към Рамковото споразумение

²⁰ Регламент на Общността (Евроатом, ЕС) 438/2001 от 2 март 2001 г., ОJ L 63; 03.03.2001 г.; стр. 21

²¹ Активна корупция ще означава умишлено действие на този, който получава, директно или чрез посредник, предимство от всякакъв вид за себе си или за трета страна, за да действа или да се въздържа от действие съобразно задълженията си или в изпълнение на неговите функции, като официално лице, по начин който накърнява или има опасност да накърни финансовите интереси на ЕС.

Пасивна корупция ще означава умишлено действие на длъжностно лице, което директно или чрез посредник, изисква или получава предимства от всякакъв вид за себе си или трета страна, или приема обещание за такова предимство, за да действа или да се въздържа от действие съобразно задълженията си или в изпълнение на неговите функции като официално лице, по начин който накърнява или има опасност да накърни финансовите интереси на ЕС.

7.2.3. Мерки против измамите и корективни действия

Страните-бенефициенти на първо място носят отговорност за осигуряване на разследване и задоволително разрешаване на предполагаеми и истински случаи на измами и нередности, следвайки контролните механизми на страната или Общността.

Националните власти трябва да осигурят функционирането на механизъм за контрол и отчитане, еквивалентен на предвидения в регламент 1681/94²².

Конкретно, всички предполагаеми или истински случаи на измами²³ и нередности²⁴, както и всички свързани с тях мерки, предприети от съответната държавна институция, трябва да бъдат докладвани на службите на Комисията без забавяне. В случай, че няма предполагаеми или истински случаи на измами или нередности за докладване, страната-бенефициент следва да информира Комисията за този факт в срок до два месеца след края на всяко тримесечие. В случай на нередност или измама, страната-бенефициент трябва да извърши необходимите финансови корекции, изискващи се във връзка с всяка конкретна нередност. Корекциите, направени от страната-бенефициент трябва да съдържат анулиране на цялата или на част от помощта от Общността. Фондовете на Общността, освободени по този начин могат да се използват отново от НФ за целите на програмата в съответствие с чл. 5 от Меморандума за разбирателство за създаване на НФ.

7.3 Възстановяване на средства в случаи на нарушение или

измама

Всяко доказано нарушение²⁵ или измама²⁶, разкрити по време на изпълнението на проекта или при одит, води до възстановяване на средствата на Комисията.

Ако след извършване на необходимите проверки, Комисията установи, че:

- (а) страната-бенефициент не е спазвала задълженията си да предотвратява, открива и отстранява нарушенията или
- (б) изпълнението на проекта не обосновава част или цялата помощ или
- (в) има сериозни грешки в системите за управление или контрол, които водят до нарушения,

²² Регламент на ЕК (ЕК) 1681/94 от 11 юли 1994 г.; 12.07.1994 г.; стр. 43

²³ Измама ще означава умишлено действие или пропуск свързан с: използване или представяне на грешни, некоректни или непълни отчети или документи, които водят до грешно разпределение или неправилно задържане на средства от общия бюджет на Общността или от управляваните от нея, или от нейно име, бюджети; непредставяне на информация в нарушение на конкретни задължения със същия ефект; некоректно използване за такива средства за цели различни от тези, за които са били отпуснати първоначално.

²⁴ Нередност ще означава всяко нарушение на разпоредбите на националното или европейското законодателство, на този Финансов меморандум или последващи договори, което е резултат от действие или пропуск на икономически посредник, и има или ще има ефект на накръняване на общия бюджет на Общността или на бюджети управлявани от нея, посредством нецелесъобразни разходи. Терминът "Европейско законодателство" в този контекст ще означава целостта от общи правила валидни за страните по Финансовия меморандум (напр. Европейските споразумения, Рамковите споразумения, Меморандума за разбирателство за създаване на Национален фонд и т.н.)

²⁵ вж. горната дефиниция

²⁶ вж. горната дефиниция

Комисията може да прекрати по-нататъшни плащания по програмата и посочвайки причините, да поиска от страната-бенефициент да представи коментари и където се сметне за необходимо, да извърши корекции в рамките на определен срок.

Ако не се постигне съгласие до края на определения от Комисията срок и ако изисканите корекции не са налице, Комисията може, вземайки предвид коментарите на страната-бенефициент, да реши в тримесечен срок да:

(а) намали или анулира плащанията по съответната програма, или

(б) направи финансови корекции, изискващи се от анулирането на част или цялата помощ по въпросната програма.

Когато Комисията решава за стойността на корекцията, трябва да вземе предвид принципа на пропорционалност, вида нарушение и финансовите измерения на последиците от установените слабости в системите за управление и контрол на страната-бенефициент.

При липса на решение за изпълнение по точка (а) или (б), следващи плащания по програмата незабавно ще бъдат възстановени.

Националният ръководител гарантира връщането на всички неупотребени или грешно изплатени суми в срок от 60 календарни дни от уведомяването. Ако той не изплати обратно дължимите на Комисията суми, страната-бенефициент дължи тези суми на Комисията. Лихви по дължимите суми за закъснели плащания ще се начисляват на невъзстановени суми, спазвайки Финансовия регламент.

8. ПРОЗРАЧНОСТ И ПУБЛИЧНОСТ

Съответният Ръководител програма ще бъде отговорен за осигуряване на всички необходими мерки, предприети за съответна публичност на всички дейности, финансирани от програмата. Това ще се извършва в тясно сътрудничество с Комисията. Повече подробности са изложени в Приложение "Прозрачност и Публичност".

***

ПРИЛОЖЕНИЕ "Г" КЪМ ФИНАНСОВИЯ МЕМОРАНДУМ

ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ЗА ПРОГРАМИТЕ ФАР, ИСПА И САПАРД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

1. Цел и обхват

Мерките за информация и публичност, касаещи помощта по програма ФАР на Европейската Общност имат за цел да повишат нивото на обществената осведоменост и прозрачността за действията на ЕС и да създадат един систематичен образ на въпросните мерки във всички страни-кандидатки. Информацията и публичността касаят мерките, подпомагани по програма ФАР.

2. Общи принципи

Съответният Ръководител на програма, който отговаря за прилагането на Финансовите меморандуми и други форми на помощ, носи отговорност за публичността на място. Публичността се извършва съвместно с Делегацията на ЕК, която следва да бъде информирана за предприетите мерки.

Компетентните национални и регионални власти следва да предприемат всички необходими административни мерки, за да осигурят ефективното прилагане на тези споразумения и да си сътрудничат с Делегацията на ЕК на място.

Мерките за информация и публичност, описани по-долу, се базират на разпоредбите на регламентите и решенията, приложими към Структурните Фондове. Те са:

- Регламент (ЕИО) 1159/2000 Официални протоколи на Европейските Общности № L130/30, 31 май 2000 г.;
- Решение на Комисията от 31 май 1994 г.; Официални протоколи на Европейските Общности № L152/39, 18 юни 1994 г.

Специалните разпоредби относно ИСПА са включени в:

- Решение на Комисията от 22 юни 2001 г., Официални протоколи на Европейските Общности № L. 182/58

Мерките за информация и публичност трябва да бъдат в съответствие с разпоредбите на гореизброените регламент и решение. Националните, регионалните и местни власти могат да получат наръчник за спазване на разпоредбите от Делегацията на ЕК в съответната страна.

3. Информация и публичност относно програмите по ФАР

Информацията и публичността подлежат на съгласуван набор от мерки, определени от компетентните национални, регионални и местни власти, съвместно с Делегациите на ЕК за срока на действие на Финансовия меморандум и засягат както програмите, така и други форми на помощ. Разходите по информацията и публичността по отношение на отделни проекти, следва се покриват от бюджета за тези проекти.

При изпълнението на програмите по ФАР следва да се прилагат мерките изложени в а) и б) по-долу:

(а) Компетентните власти на страните-кандидатки следва да публикуват съдържанието на програмите и други форми на помощ в най-подходящата форма. Те трябва да осигурят съответно разпространение на тези документи и да ги предоставят на разположение на заинтересованите страни. Те трябва да осигурят последователно представяне на изготвените информационни и рекламни материали по цялата територия на страната-кандидатка.

(б) Мерките за информация и публичност на място включват следното:

- (i) в случай на инфраструктурни инвестиции на стойност, надвишаваща 1 млн. евро:
- издигане на съответните места на билбордове, които следва да се поставят в съответствие с разпоредбите на регламента и решението, упоменати в параграф 2 по-горе, и техническите спецификации на наръчника, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.
  - постоянни паметни табели за инфраструктури, достъпни за широката общественост, които следва да се поставят в съответствие с разпоредбите на регламента и решението, упоменати в параграф 2 по-горе, и техническите спецификации на наръчника, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.
- (ii) в случай на производствени инвестиции, мерки за развитие на местния потенциал и всички други мерки, които получават финансова помощ от ФАР, ИСПА или САПАРД:
- мерки за осведомяване на потенциалните бенефициенти и обществеността за помощта от ФАР, ИСПА или САПАРД, в съответствие с разпоредбите, цитирани в параграф 3(б)(i) по-горе.
  - Мерки, насочени към кандидати за държавни помощи, частично финансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, под формата на индикация във формулярите, които тези кандидати следва да попълнят, че част от помощта постъпва от ЕС, и по-специално, програмите ФАР, ИСПА или САПАРД в съответствие с очертаните по-горе разпоредби.

4. Прозрачност на помощта от ЕС сред бизнес-средите и потенциалните бенефициенти и широката общественост

4.1. Бизнес-средите

Бизнес-средите трябва да се ангажират колкото се може по-активно с помощта, която ги засяга пряко.

Органите, които отговарят за изпълнението на помощта, следва да осигурят наличието на подходящи канали за разпространение на информация до потенциалните бенефициенти, особено малките и средни предприятия (МСП). Те трябва да включват индикация за административните процедури, които да бъдат следвани.

4.2. Други потенциални бенефициенти

Органите, които отговарят за изпълнението на помощта, следва да осигурят наличието на подходящи канали за разпространение на информация до всички лица, които имат полза или биха могли да извлекат полза от мерки, свързани с обучение, заетост или развитие на човешките ресурси. С оглед на това, те следва да осигурят сътрудничество на институциите за професионално обучение, ангажирани в заетостта, стопанската дейност или групи стопански дейности, центровете за обучение и неправителствените организации.

Формуляри

Издаваните от националните, регионалните или местните власти формуляри относно оповестяването, кандидатстването и отпускането на помощ, насочена към крайни бенефициенти или всяко друго лице, което отговаря на условията за тази помощ, следва да посочват, че ЕС и по-конкретно програмите ФАР, ИСПА или САПАРД, предоставя финансовата помощ. Известията за помощта, което се изпраща на бенефициентите, следва да упоменава размера или процента на помощта, финансирана от въпросната програма. Ако на тези документи е поставен националният или регионалният герб, те следва да имат и логото на ЕС със същия размер.

4.3. Широката общественост

Средствата за масово осведомяване

Компетентните власти следва да информират по най-уместния начин средствата за масово осведомяване за дейности, съфинансирани от ЕС, и в частност ФАР, ИСПА или САПАРД. Тяхното участие следва да бъде безпристрастно представено в тази информация.

С оглед на това, стартирането на операции (след като са приети от Комисията) и важните фази по тяхното изпълнение, ще бъдат темата на информационните мерки, особено по отношение на регионалните средства за масово осведомяване (печат, радио и телевизия). Трябва да се осигури съответно сътрудничество с Делегацията на ЕК в страната-кандидатка.

Изложените в предходните два параграфа принципи следва да се прилагат към съобщения – изявления за пресата или комюникета.

Информационни събития

Организаторите на информационни събития като конференции, семинари, изложения и изложби във връзка с изпълнението на операции, частично финансирани от програмите ФАР, ИСПА или САПАРД, следва да се ангажират изрично да посочат участието на ЕС. Според обстоятелствата може да се използва възможността за публично излагане на Европейския флаг в заседателните зали и използването на логото на ЕС върху документите. Ако е необходимо, Делегацията на ЕК в страната-кандидатка следва да съдейства при подготовката и осъществяването на тези прояви.

Информационни материали

Публикациите (брошури и листовки) за програми или подобни мерки, финансирани или съфинансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, трябва да съдържат ясна индикация на заглавната страница за участието на Европейския съюз, както и логото на ЕС, ако е използван и националния или регионалния герб.

В случай, че тези публикации включват уводни бележки, те трябва да са подписани както от отговорното лице в страната-кандидатка, така и от страна на Комисията, от Делегацията на Комисията, за да се гарантира, че ясно е обозначено участието на ЕС.

Тези публикации следва да препращат към националните и регионални органи, които отговарят за информирането на заинтересованите страни.

Гореизложените принципи следва да се прилагат и за аудио-визуалните материали.

5. Специални договорености относно рекламни табла, паметни табели и плакати

За да се гарантира прозрачността на мерките, частично финансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, страните-кандидатки следва да осигурят съблюдаване спазването на следните мерки за информация и публичност:

Билбордове

Билбордовете, предоставящи информация за участието на ЕС във финансирането на инвестицията, трябва да се издигнат на площадките на всички проекти, в които участието на ЕС е в размер на 1 млн. евро или повече. Ако компетентните национални или регионални власти не издигнат билборд, който да оповестява тяхното собствено участие във финансирането, помощта от ЕС трябва да бъде оповестена на специален билборд. Билбордовете трябва да са с размер, който отговаря на мащаба на операцията (отчитайки размера на съфинансирането от ЕС) и трябва да се изготвят съгласно инструкциите, изложени в гореспоменатия технически наръчник, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.

Рекламните табла следва да бъдат отстранени не по-рано от шест месеца след приключването на работата и заменени, ако е възможно с паметна табела в съответствие с изложените в гореспоменатия технически наръчник спецификации.

Паметни табели

Постоянните паметни табели трябва да се поставят на места, достъпни за обществеността (конгресни центрове, летища, железопътни и автобусни гари, и т.н.). В допълнение към логото на ЕС, тези табели трябва да посочват участието на ЕС във финансирането, както и да упоменават съответната Програма (ФАР, ИСПА или САПАРД).

Ако дадена национална, регионална или местна власт или друг краен бенефициент реши да изгради билборд, постави паметна табела, изложи плакат или предприеме някакви други мерки за информация относно проекти, чиито

общ размер не надвишава 1 млн. евро, участието на ЕС следва да бъде обозначено.

6. Заключителни разпоредби

Заинтересованите национални, регионални или местни власти във всеки случай могат да предприемат и допълнителни мерки, ако сметат това за необходимо. Те следва да се консултират с Делегацията на ЕК и да я уведомяват за инициативите, които предприемат, за да може Делегацията съответно да участва в тяхното реализиране.

За да улесни прилагането на тези разпоредби, Комисията чрез Делегациите си по места, ако е необходимо, следва да предоставя техническа помощ под формата на насоки за проектните изисквания. Ще се изготви наръчник на съответния език, което ще съдържа подробни насоки в електронен формат по отношение на проектирането и ще бъде предоставяно при поискване.